

Utbildningsinspektion i Ede skola, förskoleklass och årskurs 1–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Hudiksvalls kommun och besökt Ede skola den 15–17 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Ede skola, dels den information som samlats in under besöket. Även information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Ede skola intervjuades elever, rektorer, lärare och föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även verksamheten i skolans förskoleklasser samt gjorde lektionsbesök i flertalet av skolans årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakkuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Ede skola	Antal elever
Förskoleklass	31
Grundskola	407

Källa: Uppgifter från Ede skola i samband med inspektionen år 2008.

Ede skola ligger i Delsbo i Hudiksvalls kommun. I skolan finns det vårterminen 2008 två förskoleklasser och 19 klasser i grundskolans årskurs 1–9. Skolan ligger i en avfolkningsbygd och elevantalet har under de senaste tio åren minskat med nästan 50 procent.

Skolan har två rektorer, en arbetar sextio procent och ansvarar för årskurs 7–9, en arbetar heltid och ansvarar för förskoleklass samt årskurs 1–6. Båda rektorena tillträdde sina tjänster i januari 2007. Rektorn för de lägre årskurserna var tidigare biträdande rektor i skolan. Lärarna är indelade i sex arbetslag. Studie- och yrkesvägledare och elevvårdspersonal arbetar i skolan vissa dagar i veckan.

Skolans verksamhet inryms i flera hus. I en byggnad finns förskoleklass och årskurs 1, i en årskurs 2–4 och i en årskurs 5–9 samt en särskild undervisningsgrupp benämnd Läroverkstan. I skolan bedrivs viss särskoleverksamhet, denna behandlas i den övergripande kommunrapporten. I anslutning till skolan finns även förskola och fritidshemsverksamhet. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter beskrivs i separata verksamhetsrapporter.

Helhetsbedömning

Ede skola har en tid av turbulens bakom sig. Nya rektorer har tillsatts och det har varit mycket oroligt i vissa klasser. Höstterminen 2007 inträffade fall av såväl fysisk misshandel som skadegörelse. Skolledningen liksom flertalet lärare i Ede skola uttrycker dock vid inspektionen en vilja att utveckla och förbättra verksamheten i enlighet med vad som anges i de nationella målen. Ett bestående intryck från inspektionen är dock att skolledningen inte hittills lyckats samla skolan till en enhet som gemensamt arbetar mot nationella mål. I skolan finns en märkbar variation i såväl synsätt bland lärare, resultat och kvalitet. Bristen på samverkan mellan skolans olika delar, inom de olika delarna, mellan lärare och mellan ämnen är tydlig och inspektionen visar på ett flertal förbättringsområden och brister som delvis beror på denna avsaknad av samarbete. Det saknas också en pedagogisk ”röd tråd” på skolövergripande nivå och goda exempel tas inte tillvara på ett systematiskt sätt. Bristen på samverkan återkommer även i praktiska delar som exempelvis uppföljning och utvärdering av verksamheten. Elevernas kunskapsresultat följs inte upp och utvärderas i alla ämnen på en skolövergripande nivå vilket innebär att underlag saknas då beslut ska fattas om åtgärder för att förbättra exempelvis kunskapsresultaten.

Kunskapsresultaten i årskurs 9 för Ede skola är låga och har under de senaste tre åren konstant legat under riksgenomsnittet. År 2007 var det cirka 27 procent av eleverna som inte nådde målen i alla ämnen och det genomsnittliga meritvärdet var 195,8. Motsvarande siffra för riket var 207,3. Betygsskillnader mellan pojkar och flickor och mellan olika ämnen är stora och bör analyseras och diskuteras. Kunskapsresultaten bör förbättras. Skolan behöver också, mot bakgrund av att särskilt stöd inte ges i alla ämnen och heller inte alltid utvärderas, undersöka sambandet mellan brist på adekvat stöd och låga kunskapsresultat.

De låga resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 5 tyder på relativt svaga kunskapsresultat även hos dessa elever. Utöver de nationella proven i årskurs 5 gör inte skolan någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i alla ämnen. Skolan saknar därmed en samlad bild av dessa resultat vilket måste åtgärdas. En sådan bild är nödvändig, bland annat för att kunna upptäcka variationer i elevernas måluppfyllelse och vidta åtgärder för att förbättra resultaten.

Ett område som skolan måste utveckla är arbetet med normer och värden. System och rutiner för skolans arbete inom detta område saknas till stor del. Både fysiska och verbala kränkningar förekommer. Exempel på rasistiska tillmälen ges där både elever och föräldrar menar att skolan inte har gjort tillräckligt för att stoppa dessa. Bristen på arbetsro under lektioner är något flera elever, föräldrar samt lärare anför som ett problem. Både elever och föräldrar vittnar om variationer i lärarnas förhållningssätt. Inspektörerna ges flera exempel på hur elever brister i respekt, dels för skolans arbete genom att till exempel inte gå på lektioner, dels för enskilda lärare. Det finns emellertid också exempel på gott värdegrundsarbete, bland annat i skolmatsalen, där matro och trivsel råder.

I det pedagogiska arbetet bör läroplanens mål att sträva mot i högre grad präglade undervisningen och denna bör också på ett tydligare sätt anpassas till de enskilda elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare bör eleverna ges större möjligheter att ta ansvar och utöva inflytande över det egna lärandet och skolans inre arbete. En "röd tråd" för hur elevernas ansvarstagande och inflytande ska öka med stigande ålder och mognad saknas även inom detta område. Goda exempel förekommer dock på undervisning som präglas av läroplanens och kursplanernas strävansmål och kunskapssyn och där elevernas erfarenheter och förutsättningar utgör utgångspunkten. Särskilt framhålls av eleverna att några lärare har stort engagemang och inspirationsförmåga.

Skolan har system för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Sådant stöd ges dock inte i alla ämnen och alla elever får inte heller stöd som motsvarar deras faktiska behov. Skolan måste säkerställa att elever får det särskilda stöd de behöver utifrån sina förutsättningar och behov för att nå nationella mål. Skolan bör också sträva efter att särskilt stöd i större utsträckning ges inom ramen för den ordinarie klassundervisningen samt i större utsträckning analysera effekterna av givet stöd.

Verksamheten i skolans förskoleklasser stämmer väl överens med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling. För att förbättra och vidareutveckla verksamheten bedömer inspektörerna att rektorerna måste utöva ett tydligare pedagogiskt ledarskap så att läroplanens mål att sträva mot genomsyrar hela verksamheten och resultat följs upp, analyseras och åtgärdas på skolövergripande nivå. Även system och rutiner för skolans dagliga arbete måste utvecklas. För att säkerställa en likvärdig utbildning för alla elever är det angeläget att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete liksom att skolans årliga kvalitetsredovisning har den inriktning och det innehåll som avses i förordningen.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och 9 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skriftliga omdömen saknas för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).

4 (23)

- Rektorerna har inte i tillräcklig utsträckning vidtagit åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling (7-8 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolan ger inte alla elever som behöver det särskilt stöd (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp saknas (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).
- Ordningsregler har inte upprättats i enlighet med förordningen (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Alla elever ges inte möjlighet att välja engelska eller svenska som alternativ till moderna språk inom ramen för språkvalet (2 kap. 18 § grundskoleförordningen).
- Rektorerna tar inte tillräckligt ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan (2 kap. 2 § skollagen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a, 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Kunskapsresultaten bör förbättras.
- Uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen bör förbättras.
- Utvecklingssamtalen bör förbättras.
- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.
- Skolan bör förbättra samverkan inom skolan och med andra skolor kring grunderna för betygssättning och bedömning.
- Rektorerna och lärarna bör försäkra sig om att all undervisning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling tar sin utgångspunkt i läroplanens mål att sträva mot.
- Elevernas möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet bör förbättras.
- Elevernas möjligheter till inflytande över skolans inre arbete bör förbättras.

- Skolan bör utveckla arbetet med samverkan mellan lärarna inom skolans olika delar.
- Arbetet med att individanpassa undervisningen till alla elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande bör förbättras.
- Skolan bör följa upp och utvärdera verksamheten i den särskilda undervisningsgruppen samt se över det särskilda stödet så att det i högre grad ges inom den klass eller grupp eleven tillhör.
- Skolledningen bör försäkra sig om att studiehandledning på modersmålet ges till de elever som har behov av det.
- Innehållet i åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Skolans värdegrundsarbete bör förbättras.
- Skolans arbete med att skapa en god studiemiljö för eleverna bör förbättras.
- Skolan bör säkerställa att all pedagogisk personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller.
- Användandet av datorer i undervisningen bör utvecklas.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov i årskurs 9. Andel elever (procent) i Ede skola och i riket som nådde målen i nationella ämnesprov år 2005–2007.

	Ede skola			Riket		
Ämne	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Svenska	89	75	89	95	96	96
Engelska	82	81	88	96	96	95
Matematik	76	75	85	88	88	84

Källa: Uppgifter från Ede skola i samband med inspektionen år 2008 samt från Skolverkets uppföljningsstatistik.

Tabell 2. Betygsresultat i årskurs 9, Ede skola och riket år 2005–2007.

	Ede skola			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Andel (procent) som nått nått målen i alla ämnen	74,3	73,4	73,3	75,5	76,0	76,1
Andel (procent) behöriga till nationellt program	83,8	85,9	86,7	89,2	89,5	89,1
Meritvärde	193,3	188,3	195,8	206,3	206,8	207,3

Källa: Skolverkets uppföljningsstatistik.

Kommentar:

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. Redovisningen av de resultat som uppnåts i Ede skola visar att andelen elever som bedömts uppnå målen i dessa prov de två senaste åren ligger runt 60 procent. Skolan har inte analyserat bakgrunden till detta. I och med att skolan inte analyserat resultaten närmare går det inte att dra några slutsatser av de nationella ämnesproven för skolan som helhet. Ede skola kan inte heller redovisa några resultat i övriga ämnen varför det inte går att bedöma i vilken mån eleverna når kursplanernas mål i årskurs 5 i övriga ämnen. Se vidare under avsnittet Rektors ansvar.

Betygsresultaten i årskurs 9 visar att meritvärdet och andelen elever som når målen i alla ämnen har legat konstant under riksgenomsnittet de redovisade åren. Inspektörerna noterar vidare att det av skolans betygsstatistik år 2007 framgår att det i vissa ämnen finns betydande skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Exempel på stora skillnader finns bland annat i ämnena bild och hem- och konsumentkunskap där 2,7 respektive 10,8 procent av pojkarna bedömdes nå målen för betyget Mycket väl godkänt medan motsvarande andel för flickorna var 44,7 respektive 39,5 procent. Endast i ämnena idrott och hälsa, kemi och teknik bedömdes fler pojkar än flickor uppnå målen för betyget Mycket väl godkänt. Skolledningen har inte närmare

analyserat dessa resultat och lärare som inspektörerna talar med är omedvetna om dessa skillnader.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas bedömning är att detta område sammantaget är av mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på de brister som finns i skolans arbete med att följa upp elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Skolans lokala tolkningar av de nationella kursplanemålen håller dock överlag en god kvalitet. I nedanstående delar bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Uppföljning av resultaten

Enligt läroplanen är lärarnas professionella ansvar en förutsättning för att skolan ska utvecklas kvalitativt. Detta kräver att lärarna ständigt prövar undervisningsmålen, följer upp och utvärderar elevernas resultat och utifrån dessa utvecklar och prövar nya undervisningsmetoder. I Ede skola saknas system och rutiner för hur detta ska göras. Goda exempel tas inte tillvara, i synnerhet inte på skolövergripande nivå. Inspektörernas intryck är att flertalet lärare inte följer upp sina undervisningsmetoder i förhållande till elevernas resultat även om exempel på motsatsen förekommer. Skolans betygsstatistik för årskurs 9 år 2007 visar på ett flertal ämnen där 10–20 procent av eleverna, i synnerhet pojkar, inte bedömts uppnå målen för betyget Godkänt. Inspektörerna bedömer därför att uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen bör förbättras.

Utvecklingssamtal

Enligt grundskoleförordningen ska läraren fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om dennes skolgång. Minst en gång varje termin ska ovanstående parter samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst

kan stödjas. I Ede skola genomförs utvecklingssamtal varje termin. Alla ämnen går dock inte igenom av samtliga lärare i årskurs 1–6 medan detta görs av lärarna i årskurs 7–9. Enligt intervjuade föräldrar och elever i årskurs 1–6 ligger fokus under utvecklingssamtalen på matematik, svenska och engelska samt elevens sociala utveckling. Inspektionen visar även att lärarnas bedömning av elevernas kunskapsutveckling i samtliga årskurser inte alltid tar sin utgångspunkt i de nationella målen och deras kunskapskvaliteter utan koncentreras på hur långt eleverna har hunnit i olika läromedel eller vad de ska göra. Inspektörerna bedömer att innehållet i utvecklingssamtalen bör förbättras.

Individuell utvecklingsplan

I grundskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje elev vid utvecklingssamtalet. Läraren ska i den framåtsyftande individuella utvecklingsplanen skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanens och kursplanernas mål. Inspektörerna har tagit del av några exempel på Ede skolas individuella utvecklingsplaner och bedömer att de individuella utvecklingsplanerna behöver utvecklas så att skolans insatser tydligare framgår. Det är viktigt att planen är ett framåtsyftande dokument med både långsiktiga och kortsiktiga mål och att även målen att sträva mot i läroplan och kursplaner beaktas. Elever i årskurs 4–6 som inspektörerna talar med förmedlar en bild av osäkerhet huruvida de har en individuell utvecklingsplan eller vad som eventuellt står i den. Syftet med den individuella utvecklingsplanen bör tydliggöras, både för lärare, elever och föräldrar. Inspektörerna vill dock framhålla den goda pedagogiska tanken med de individuella utvecklingsplanerna som upprättas för eleverna i årskurs 7–9. Dessa består av häften som fylls i vid varje utvecklingssamtal och därmed underlättar uppföljningen av elevernas kunskapsresultat från termin till termin. Inspektörerna bedömer att innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Sammantaget bedömer inspektörerna att området är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som i första hand grundar sig på att bedömning och betygssättning sällan diskuteras samt att skolan saknar rutiner för hur skriftliga omdömen ska hanteras. Inspektionen visar dock att lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper. Bedömningsdiskussioner med andra skolor i kommunen har, enligt skolledningen, förts och under år 2007 genomfördes även ett pilotprojekt tillsammans med Specialpedagogiska institutet om skolans bedömarkompetens. Inspektionen visar emellertid att detta arbete inte lämnat tydliga avtryck bland lärarna. Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

System och rutiner saknas för samverkan liksom diskussioner om kunskapsbedömning. Sådana diskussioner kommer mestadels till stånd på enskilda lärares initiativ. För att öka likvärdigheten i bedömningarna rättar till exempel lärarna i årskurs 9 i vissa fall de nationella ämnesproven tillsammans. Bedömnings- och betygskonferenser hålls i ett fåtal ämnen. Bedömnings- och betygsgenövningar förs inte heller med andra skolor i Hudiksvalls kommun. Skolans betygsstatistik visar att elevernas kunskapsresultat varierar stort, både mellan ämnen, kön och år. Inspektörerna bedömer att skolan, både internt och externt, bör förbättra samverkan kring grunderna för betygssättning och kunskapsbedömning för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas kunskapsresultat.

Betygssättning enligt författningarnas krav

Enligt grundskoleförordningen ska ett skriftligt omdöme ges om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av omdömet ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Det skriftliga omdömet ska bifogas slutbetyget och en kopia ska arkiveras i skolan. Ede skola saknar system och rutiner för hur skriftliga omdömen ska hanteras och har inte kunnat redovisa att alla elever som bedömts inte uppnå målen i årskurs 9 har fått ett skriftligt omdöme. Detta måste skolan åtgärda.

1.4 Genomförande av utbildningen**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,

10 (23)

- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område sammantaget är av ej godtagbar kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som främst grundas på att skolans arbete med att ge utrymme för olika kunskapsformer och att ge eleverna möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet bör utvecklas. Flertalet lärare bör också i sin undervisning förbättra arbetet med att möta eleverna utifrån varje individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Inspektörernas intryck är att Ede skola inte utgör en sammanhållen verksamhet utan närmast kan beskrivas som flera skolor i en. Det finns inte en tydlig ”röd tråd” som genomsyrar hela verksamheten vare sig i arbetet med kunskapsuppdraget eller i arbetet med normer och värden. Inspektörerna vill dock framhålla vissa lärares stora engagemang, kunnighet och inspirationsförmåga. Verksamheten i skolans förskoleklasser stimulerar varje barns utveckling och lärande och håller, enligt inspektörerna bedömning, god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Utbildningens inriktning

Läroplanen anger att utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för undervisningen. Läraren ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former: fakta, färdigheter, förståelse och förtrogenhet. Vidare anges att skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Utrymme ska ges för elevens eget skapande och möjligheter att använda olika uttrycksmedel ska ges. Eleverna ska ges möjligheter att pröva olika arbetssätt för att tillägna sig de kunskapskvaliteter som uttrycks i läroplanen och kursplanerna.

I inspektionen framkommer att elever, föräldrar, lärare samt skolläda anser att

kvaliteten på undervisningen till stor del är lärarberoende. Lärarna arbetar i olika hög grad för att ge alla elever utmaningar utifrån sina individuella behov och förutsättningar. I intervjuer med lärare och skolledning framkommer att inga diskussioner förs på skolnivå om hur undervisningen ska inriktas mot läroplanens strävansmål. Goda exempel tas inte tillvara på ett systematiskt sätt.

Vid flertalet lektionsbesök har inspektörerna svårt att se hur nämnda mål att sträva mot ligger till grund för undervisningens planering och genomförande. Inspektörerna ser exempel där undervisningen till stor del styrs av läromedel alternativt tradition från äldre läro- eller kursplaner. I de högre årskurserna besöker inspektörerna lektioner där endast ett fåtal elever arbetar med föregiven arbetsuppgift. Vid några lektionsbesök noterar inspektörerna att eleverna inte förstår målet med den aktuella uppgiften med bristande intresse som följd. Flera av de elever inspektörerna möter beskriver att arbetssätten ofta är ensidiga och att en del lärare främst grundar sin bedömning eller betygssättning på så kallade faktakunskaper. I elevenkäten för årskurs 9 år 2007 svarade endast 14 av 46 elever att "det är stor variation på arbetssätten under lektionerna". Dessa siffror har inte diskuterats på skolövergripande nivå. I årskurs 9 var svarsfrekvensen på enkäten endast 58 procent och omfattade 46 av sammanlagt 80 elever. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla arbetet så att all undervisning tar sin inriktning i läroplanens mål att sträva mot. Se även under 1.5, Individanpassad undervisning.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I Ede skola noterar inspektörerna tydliga skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att välja arbetssätt och delta i planeringen av undervisningen. Det saknas såväl struktur som system och rutiner på skolnivå för hur elevernas ansvarstagande och inflytande successivt ska öka med elevernas stigande ålder och mognad. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan flertalet lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning även om eleverna i de högre årskurserna framhåller bland annat de samhällsorienterande ämnena och idrott och hälsa som exempel på ämnen där de ges möjlighet till både inflytande och ansvarstagande. Detta bekräftas vid inspektörernas lektionsbesök.

En förutsättning för att eleverna ska ha möjlighet till inflytande över undervisningen är att de har kännedom om målen för utbildningen, vilket de intervjuade eleverna i liten utsträckning har. Flera elever som inspektörerna talar med under lektionsbesök kan inte ange, eller har inte förstått, vad de ska lära sig. Av skolornas senaste elevenkät från år 2007 framgår dock att cirka 70 procent av eleverna i årskurs 5 och 9 anser sig ha kännedom om kunskapsmålen. Flera lärare arbetar aktivt för att eleverna ska få en ökad kännedom om målen men detta arbete har, enligt inspektörerna, endast delvis givit avtryck hos eleverna.

Inspektörerna bedömer att elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande över sin utbildning och sitt eget lärande bör förbättras. I detta sammanhang är det viktigt att även utveckla elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Arbetsätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

I skolans uppdrag ingår att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med stigande ålder och mognad. Vid Ede skola finns olika former för elevernas formella inflytande, såsom klassråd, husråd samt ett elevråd för årskurs 7–9. En skolövergripande struktur för hur detta arbete ska bedrivas saknas dock. Inspektörerna uppfattar i samtal med elever att flertalet inte känner sig delaktiga i skolans inre arbete och de har svårt att ge exempel på frågor som drivits igenom via de olika samverkansformerna. Inte någon elev inspektörerna talar med känner till de dokument som enligt författningarna ska tas fram i samverkan med eleverna, exempelvis skolans likabehandlingsplan och kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer att det är angeläget att eleverna ges möjligheter till inflytande över skolans inre arbete så att de får kunskap om demokratins principer, utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former och får ett utökat inflytande med stigande ålder och mognad.

Samverkan inom skolan

Av författningarna framgår att arbetet med att skapa en god miljö för utveckling och lärande är ett gemensamt uppdrag för skolans personal.

I Ede skola finns ett fåtal exempel på fungerande samverkan mellan lärare inom årskurser och ämnen. I stället finns, enligt inspektörerna, påtagliga brister i skolan gällande samverkan. System och rutiner för en fungerande ”röd tråd” vad gäller lärande- och värdegrundsarbete saknas. De två rektorerna har hittills inte samverkat för att skapa skolövergripande system och rutiner för hur skolan som en helhet ska arbeta och utvecklas. Enligt rektorerna beror detta på att det i skolan varit en turbulent hösttermin och att all tid gått åt till att få det dagliga arbetet att flyta. Enligt lärarna möts arbetslagen från skolans olika delar sällan och värdegrundsfrågor och pedagogik har endast diskuterats vid enstaka tillfällen. Ingen diskussion förs om vad elever i årskurs 6 bör ha med sig för kunskaper när de kommer till årskurs 7. Enligt lärare i de högre årskurserna varierar elevernas kunskapsnivå stort i årskurs 7 i bland annat de samhällsorienterande och naturorienterande ämnen. I elevenkäten som genomfördes år 2007 i årskurs 5 och 9 svarar endast 46 procent i årskurs 5 och 44 procent i årskurs 9 att de tycker att ”det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola”. Dessa siffror har inte diskuterats på en skolövergripande nivå. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan skolans olika delar är ett viktigt utvecklingsområde.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet håller en ej godtagbar kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som grundar sig på att det i skolan finns många exempel där bristen på anpassning av verksamheten utifrån elevernas behov är tydlig. Alla elever får inte det särskilda stöd de är i behov av och det stöd som ges, i synnerhet i årskurs 7–9, har varken följts upp eller analyserats. Stöd i alla ämnen ges inte. Inom nedanstående delar bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska läraren utgå från varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Skolan anges ha ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen, varför utbildningen aldrig kan utformas lika för alla. I Ede skola finns exempel på hur individanpassningen fungerar väl genom att elever får material av olika svårighetsgrad och undervisningen utformas utifrån elevernas olika förutsättningar och intressen. Men det framkommer också att individanpassningen i ett ämne eller en årskurs ofta är mycket begränsad. Inga skolövergripande diskussioner om vad individanpassning innebär förs och flera lärare inspektörerna möter har svårt att ge konkreta exempel på hur de individanpassar undervisningen. Vid flertalet lektioner som inspektörerna besöker arbetar eleverna inom respektive klass med samma uppgift. Elever ger exempel på att de måste vänta in andra elever innan de får fortsätta i ett läromedel och flera elever i de lägre årskurserna säger att de sällan får hoppa över något i läromedlen, även om de behärskar uppgiften i fråga, utan att ”alla måste göra allting”. Med hänsyn till att elevernas kunskapsresultat behöver förbättras är det av yttersta vikt att lärarna förbättrar individanpassningen av undervisningen. Se även under Utbildningens inriktning. Inspektörerna bedömer att arbetet med att anpassa undervisningen till alla elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande bör förbättras.

Särskilt stöd

Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Särskilt stöd ska också i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör men om det finns särskilda skäl kan det ges i en särskild undervisningsgrupp. Om en elev inte kan få en utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar, kan styrelsen fatta beslut om anpassad studiegång.

I Ede skola finns rutiner för att identifiera stödbehov och ge elever särskilt stöd. En åtgärdstrappa finns men den existerar i olika versioner och får enligt den ena rektorn inte längre användas enligt direktiv från förvaltningen. En ny har inte tagits fram. Enligt inspektörernas bedömning saknar skolan ett enhetligt system på skolnivå för hur stödbehov i samtliga ämnen ska uppmärksammas, analyseras, åtgärdas

och följas upp.

I årskurserna 1–6 arbetar två speciallärare, en rörelsepedagog och en socialpedagog för att tillgodose elevernas olika behov av särskilt stöd. Särskilt stöd ges främst i svenska, matematik och engelska men inte i alla övriga ämnen. Vid intervjuer med såväl lärare, speciallärare som elever anges att det särskilda stöd som ges fungerar väl i de lägre årskurserna men att det finns enstaka elever som inte får det särskilda stöd de faktiskt behöver, alternativt får vänta mycket länge innan det ges.

I årskurs 7–9 ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp, Läroverkstan, där trettio elever i årskurs 7–9, i varierande utsträckning, får sin undervisning. Några få elever får all sin utbildning i Läroverkstan, resterande elever får den såväl där som i sin ordinarie klass. Ytterligare ett femtontal elever i årskurs 7 står vid inspektionsbesöket i kö för att få plats i Läroverkstan. I Läroverkstan arbetar en speciallärare med ämneskompetens i svenska och de samhällsorienterande ämnena samt två elevassistenter. Vid inspektionsbesöket är den ordinarie läraren sjuk och undervisningen bedrivs av elevassistenter utan pedagogisk högskoleutbildning. Verksamheten i Läroverkstan planeras inom kort dock förstärkas med ännu en lärare som har kompetens i matematik och de naturorienterande ämnena. Särskilt stöd i Läroverkstan ges, enligt rektorn, i huvudsak i svenska, engelska och matematik. Tio av eleverna kommer till Läroverkstan med uppgifter för att de inte kan koncentrera sig i sina ordinarie klasser, inte för att de är i behov av specialpedagogiska insatser. Resultaten i den särskilda undervisningsgruppen är oklara och har inte följts upp eller analyserats på skolövergripande nivå. Om elevernas behov av att gå till Läroverkstan i ett tiotal fall beror på bristande arbetsro i ordinarie klasser bör skolan, enligt inspektörernas bedömning, arbeta för att arbetsro ska råda i samtliga klasser. Mot bakgrund av skolans låga kunskapsresultat bör skolan även analysera om det särskilda stöd som ges i den särskilda undervisningsgruppen (Läroverkstan) ger effekt. Se även under avsnitt 2.1. Skolan måste också säkerställa att alla elever i behov av särskilt stöd får det i alla ämnen samt att sådant stöd är adekvat och motsvarar elevernas faktiska behov.

Det finns i skolan både klasser och enskilda elever som av såväl lärare, skolledning samt elever uppfattas som ”stökiga”. I skolan finns även ett fåtal ”korridorelever” som enligt lärare, skolledning och elever befinner sig i skolan men endast sällan går på lektioner. Inspektörernas intryck är att det på skolan råder en viss uppgivenhet kring dessa elever. Flera lärare ger i samtal med inspektörerna uttryck för att skolan saknar resurser att ta hand om elever i behov av särskilt stöd. Enligt officiell statistik har dock skolan en lärartäthet som ligger över den genomsnittliga i riket. Skolan behöver, enligt inspektörernas bedömning, analysera om problemen kring vissa elever är relaterade till bristande resurser eller till andra faktorer som till exempel lärarnas förmåga att anpassa undervisningen till dessa elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Enligt författningarna ska särskilt stöd i första hand ges inom den klass eller grupp eleven tillhör. Inspektörernas intryck är att särskilt stöd i Ede skola nästan uteslutande ges i exkluderande form utan att det alltid görs en analys huruvida denna form av stöd är den optimala för respektive elev. Inspektörerna bedömer att skolan bör se till att särskilt stöd i första hand ges inom den klass eller grupp eleven tillhör.

Om det uppmärksammas att en elev har behov av särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet är det angeläget att det finns rutiner som innebär att

denna form av särskilt stöd ges i enlighet med vad som anges i grundskoleförordningen. Ede skola har inte utrett om det finns elever med ett sådant behov trots att det finns elever i skolan med annan språklig bakgrund. Inspektörerna bedömer att skolledningen bör försäkra sig om att studiehandledning på modersmålet ges till de elever som har behov av det.

Åtgärdsprogram

Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder åligger det enligt grundskoleförordningen rektorn att se till att behovet utreds och att åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Kommunen har arbetat för att vidareutveckla och förbättra åtgärdsprogrammen och en ny mall har tillkommit som enligt inspektörerna ger goda förutsättningar att upprätta åtgärdsprogram i enlighet med författningarnas krav. Ede skola är en av flera pilotskolor i detta projekt. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av tyder på att skolans åtgärdsprogram behöver förbättras genom att målen konkretiseras och specificeras. Även de åtgärder skolan avser att vidta bör tydligt beskrivas. Det är viktigt att fokus i åtgärdsprogrammen ligger på de åtgärder som skolan har ansvar för. I samband med upprättandet av åtgärdsprogram är det även av yttersta vikt att elevens lärmiljö analyseras och att undervisningen kritiskt utvärderas för att upptäcka eventuella brister. Inspektörerna bedömer att innehållet i åtgärdsprogrammen bör förbättras. Se även Skolverkets Allmänna råd För arbete med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet håller en ej godtagbar kvalitet. Skolan har dock, enligt skolledningen, påbörjat ett arbete för att förbättra normer och värden genom att bland annat all personal kompetensutvecklas inom detta område under år 2008. I samtal och intervjuer med elever, föräldrar och lärare anges att Ede skola i huvudsak uppfattas som trygg. Men det förekommer också både fysiska och grova verbala kränkningar och inspektörerna ges flera exempel på att skolan inte lyckats stoppa dessa kränkningar. System, strukturer och rutiner på skolövergripande nivå för hur värdegrundsarbetet ska bedrivas saknas och studiemiljön behöver förbättras. Även elevernas medverkan i värdegrundsarbetet behöver förbättras då de varken varit med i framtagandet av skolans likabehandlingsplan eller ordningsregler.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Trygg miljö

Enligt läroplanen ska eleven i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Eleverna ska ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

Inspektörernas intryck är att en majoritet av Ede skolas elever upplever skolans miljö som trygg. Dock förekommer olika sorts kränkningar, både fysiska och verbala, däribland rasistiska tillmälen. Inspektörerna ges exempel från både föräldrar och elever på rasistiska uttalanden där skolan inte gjort något för att stoppa detta. Lärarna har enligt flera intervjuade elever och föräldrar olika förhållningssätt. Inspektörernas intryck är att några elever saknar respekt för enskilda lärare och exempel ges vid intervjuer på hur kränkningar förekommer mellan elever men även mellan lärare och elever. Rektorerna har ansvar för att åtgärder vidtas så att trakasserier och annan kränkande behandling förhindras. Inspektörerna bedömer att rektorerna inte i tillräcklig utsträckning har vidtagit åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling vilket måste åtgärdas.

Studiemiljö

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta kunskaper.

I Ede skola svarade 33 procent av eleverna i årskurs 5 och 9 år 2007 att det råder arbetsro på lektionerna. Ingen diskussion om hur dessa siffror kan förbättras har förts på skolövergripande nivå och goda exempel tas inte tillvara på ett systematiskt sätt. Inspektörerna ser vid lektionsbesök exempel på goda studiemiljöer men även sådana där inget lärande pågår. Även elevernas låga kunskapsresultat tyder på att

studiemiljön behöver utvecklas. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att skapa en god studiemiljö för eleverna bör förbättras.

Värdegrundsarbete

Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmåga till inlevelse. Om-sorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ten-denser till trakasserier och annan kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främ-lingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. Inspektörernas intryck är att värdegrundsarbetet i Ede skola främst bedrivs på initiativ av enskilda lärare. Det tar inte sin utgångspunkt i en för skolan gemensamt utformad värdegrund, vilket innebär att kvaliteten i värdegrundsarbetet blir lärarberoende och varierar i omfattning. Skolan har en likabehandlingsgrupp men inspektörernas bedömning är att denna grupps arbete inte har lämnat tydliga spår i verksamheten. Struktur, system eller rutiner på skolövergripande nivå för hur värdegrundsarbetet ska bedrivas saknas. Inspektörerna ser dock exempel på gott värdegrundsarbete, exempelvis i matsalen, där matro och trivsel råder. Inspektörer-na bedömer att skolan bör förbättra det övergripande värdegrundsarbetet.

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen har rektorn ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är viktigt att ordningsreglerna diskuteras regelbundet och att eleverna är med och formulerar vad som ska gälla i just deras skola och gör reglerna till sina egna.

I Ede skola har en del klasser upprättat klassrumsregler. Vissa intervjuade elever är osäkra på vilka regler som gäller medan andra säger att det finns en uppsättning gamla regler som "jämt har funnits". Nuvarande elever och föräldrar har inte med-verkat i framtagandet av ordningsregler. Inspektörerna bedömer att ordningsregler inte upprättas i enlighet med grundskoleförordningen. Detta måste åtgärdas.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. Ede skolas likabehandlingsplan, som inspektörerna tagit del av, innehåller bland annat en ansvarsfördelning, mål för arbetet och aktiviteter för hur målen ska nås. Den bedöms dock inte fullt ut uppfyl-la lagens krav på en likabehandlingsplan. En specifik redovisning utifrån en aktuell kartläggning av verksamhetens behov som utgångspunkt för vilka åtgärder som ska genomföras under det närmaste året saknas. Eleverna har inte medverkat i framt-a-gandet av planen. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Inspektörerna bedömer att skolans likabehand-lingsplan inte uppfyller författningarnas krav.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhe-tens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens

ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet är av mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning där det bland annat har beaktats att det inte är säkerställt att samtliga elever ges elevens val i den omfattning som författningarna anger. Datorer används i undervisningen i mycket liten utsträckning av flertalet lärare. Elever ges heller inte undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med grundskoleförordningens krav.

Ede skolas förskoleklassverksamhet omfattar dock angivna 15 timmar i veckan och eleverna i grundskolan erbjuds mycket bra studie- och yrkesorientering.

Inspektörerna bedömer att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls i nedan angivna delar:

Garanterad undervisningstid

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk vid behov anordnas för de elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Inspektionen visar att Ede skola inte ger undervisning i svenska som andraspråk som ett eget ämne utan endast som stöd i ämnet svenska. Elevernas kunskapsresultat bedöms utifrån kursplanerna i svenska. Inspektörerna bedömer att detta inte är i enlighet med grundskoleförordningens krav och måste åtgärdas. Beslut om en elev ska ha svenska som andraspråk fattas inte av ansvarig rektor utan av en annan rektor i kommunen med ett övergripande ansvar för dessa frågor. Detta behandlas också i den övergripande kommunrapporten.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Det är styrelsen för utbildningen som ansvarar för att eleverna erbjuds ett allsidigt urval av ämnen. I Ede skola kan elevens val i de yngre årskurserna bestå av att göra klart sådant som eleven inte hunnit. Rektorn anger att det är upp till varje enskild lärare, alternativt arbetslag, att bestämma vad elevens val ska bestå av. Det är enligt inspektörerna därmed inte säkerställt att eleverna i årskurs 1–6 erbjuds elevens val i enlighet med grundskoleförordningen. Det råder även en viss oklarhet hos elever och en del lärare om syftet med detta ämne. I Hudiksvall har styrelsen för utbildningen inte delegerat beslut om urval av ämnen som elevens val. Detta behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna som språkval erbjudas minst två av de moderna språken franska, spanska och tyska. Om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det ska i stället för moderna språk erbjudas bland annat engelska och svenska som språkval. Eleverna i Ede skola kan enligt information på språkvalsblanketten endast välja språkvalen engelska och svenska om åtgärdsprogram finns upprättade i dessa ämnen. Skolans hantering av språkval strider i detta avseende mot grundskoleförordningen och måste åtgärdas.

Utrustning och lokaler

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till de hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Under inspektionen framkommer att användande av datorer i undervisningen är sällsynt. I Läroverkstan finns dock ett antal datorer med pedagogiska program. Inspektörerna vill påpeka att möjligheten att använda datorer i undervisningen kan vara ett sätt att såväl individanpassa undervisningen som att tillvarata elevers intressen och starka sidor. Detta framgår till exempel i de nationella kursplanernas mål att sträva mot i bland annat svenska, matematik och bild. Inspektörerna bedömer att lärarnas användning av datorer i undervisningen bör utvecklas.

Inspektörerna noterar även att skolans utemiljö erbjuder få möjligheter till aktiviteter, i synnerhet för de äldre eleverna. Utemiljön ska dock byggas om. Även de olika byggnaderna och lektionssalarna är sinsemellan olika vad gäller standard och utrustning.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som dels grundar sig på att rektorn för årskurs 7–9 saknar adekvat pedagogisk utbildning och erfarenhet av grundskoleverksamhet, dels på att 7 av 38 lärare saknar en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva trots att detta är ett krav enligt skollagen. Inspektörerna noterar att rektorn för årskurs 7–9 kommer att sluta sitt arbete efter vårterminen 2008. I nedanstående delar bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Personalens insikter i de föreskrifter som styr

Enligt skollagen ska kommunen se till att lärare, förskollärare och fritidspedagoger som undervisar har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet, särskilt de föreskrifter som anger målen för utbildningen. Under inspektionen framkommer att skolledningen och delar av personalen saknar kunskap om vissa författningar som reglerar skolans verksamhet. Det gäller bland annat de författningar som reglerar skriftliga omdömen och placering i särskild undervisningsgrupp. Även kunskapen om läroplanens mål att sträva mot och om hur undervisningen ska utvecklas gentemot dessa mål behöver stärkas. Mot bakgrund av skolans låga kunskapsresultat samt brister i genomförandet av utbildningen och hur skolan genomför arbetet med att hjälpa elever i behov av särskilt stöd bedömer inspektörerna att skolan bör säkerställa att all pedagogisk personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller.

3.3 Rektors ansvar**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Rektors ansvar har en ej godtagbar kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på avsaknaden av pedagogisk ledning för skolan som helhet. System, strukturer och rutiner för skolans arbete och utveckling saknas till stor del. Mot bakgrund av de omfattande utvecklingsbehov som denna rapport vittnar om måste skolledningen ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet i skolan samt för uppföljning och utvärdering av elevernas samlade kunskapsresultat. Värdegrundsarbetet samt samverkan mellan skolans olika delar behöver också förbättras. Inspektörerna noterar dock att flera utvecklingsprojekt initierats av skolledningen, bland annat inom framtagandet av ordningsregler, men att dessa vid tiden för inspektionsbesöket ännu inte givit resultat i verksamheten.

Nedan beskrivs de delar som medför att området som helhet bedöms vara av ej godtagbar kvalitet:

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Skolledningen i Ede skola har hittills inte lyckats samla skolan till en enhet som gemensamt arbetar mot nationella mål. System och rutiner för skolans arbete som helhet har inte utarbetats av rektorerna. Särskilt stöd fungerar inte tillfredställande, i synnerhet inte i årskurserna 7–9. Mot bakgrund av att det finns stora skillnader mellan lärare och klasser i Ede skola avseende bland annat elevernas möjligheter till inflytande över sitt eget lärande, värdegrundsarbete, individanpassning och hur läroplanens mål att sträva mot får genomslag i undervisningen måste skolledningen ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet. Rektorernas pedagogiska ledarskap är av stor vikt för att säkerställa att eleverna får en likvärdig utbildning och att verksamheten inriktas mot nationella mål. Se vidare under avsnittet Kvalitetsarbete. Inspektörerna bedömer sammantaget att rektorerna inte tar ett tillräckligt ansvar för det pedagogiska ledarskapet av skolan.

Rektors ansvar för uppföljning av skolans resultat

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå och att denna ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort. Inspektionen visar, som tidigare nämnts, att Ede skola inte företar någon uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen att uppnå i årskurs 5 i samtliga ämnen. I skolan finns, som tidigare nämnts, stora skillnader i flickors respektive pojkars studieresultat. Det är övervägande pojkar som erhåller ofullständiga betyg och som har det lägsta genomsnittliga meritvärdet. Skolledningen har hittills inte analyserat elevernas betygsresultat ur denna aspekt. Syftet med en regelbunden utvärdering av kunskapsresultaten på skolnivå, där bland annat aspekten skillnader i flickors respektive pojkars resultat bör ingå, är att fokus riktas mot undervisningsmetoder, det vill säga skolans kvalitativa utveckling mot en bättre utbildning. Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning av elevernas

kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 och årskurs 9. Detta måste åtgärdas.

Rektors beslutsfattande

Enligt grundskoleförordningen ska beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas av styrelsen efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Besluten ska innefatta en fullföljdshänvisning med information om att de får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Beslutanderätten angående placering i särskild undervisningsgrupp är i Hudiksvalls kommun delegerad till rektor. I Ede skola får vissa elever i årskurs 7–9 som är i behov av särskilt stöd sin huvudsakliga undervisning i Läroverkstan som, enligt inspektörernas bedömning, är en särskild undervisningsgrupp. Rektorn har inte fattat beslut om denna placering för samtliga berörda elever vilket måste åtgärdas.

Grundskoleförordningen medger att avvikelser från timplanen kan få göras för att anpassa utbildningen till en elevs situation och förutsättningar. En sådan anpassad studiegång ska beslutas av styrelsen. I Hudiksvalls kommun är beslut om anpassad studiegång delegerade till styrelsens arbetsutskott. Vid Ede skola har rektorn tillåtit att elever i behov av särskilt stöd inte får alla ämnen enligt timplanen utan att beslut om anpassad studiegång fattats. Detta är inte i enlighet med förordningen och måste åtgärdas. Se även i kommunrapporten.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att detta område som helhet är av mindre god kvalitet. Det är en sammanvägd bedömning som grundas på att skolan inte bedriver ett kontinuerligt, systematiskt kvalitetsarbete på det sätt som avses i de centrala styrdokumentet och att det finns stora brister i skolans kvalitetsredovisning. Inom nedanstående delar bedömer inspektörerna således att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Systematiskt kvalitetsarbete

Varje skola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga i arbetet med att nå de na-

tionella målen, utveckla arbetsprocesser, bedöma resultat och vidta åtgärder för ökad måluppfyllelse. Ede skola saknar ett kontinuerligt och systematiskt kvalitetsarbete som genomsyrar hela skolans verksamhet. Diskussioner på skolövergripande nivå om hur skolans kvalitet ska utvecklas förs inte. Inspektörerna bedömer att skolans systematiska kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

I förordningen om kvalitetsredovisning anges att varje skola, förskola och fritidshem årligen ska upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. En kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. En uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Ede skola har en kvalitetsredovisning som innehåller vissa övergripande kunskapsresultat för årskurs 9, resultat från nationella ämnesprov samt redovisning av elevenkäter i årskurs 5 och 9. De analyser som redovisas är mycket begränsade. Tidigare vidtagna åtgärder och vilka resultat de har lett till behandlas inte. Konkreta åtgärder för kommande period saknas till stor del. Inspektörerna bedömer att det utifrån kvalitetsredovisningen dels är svårt att få en uppfattning om hur väl skolan har lyckats med sitt uppdrag att nå nationella mål, dels hur skolan avser att arbeta för att verksamheten ska utvecklas. Vidare konstateras att elever och föräldrar inte har medverkat i framtagandet av kvalitetsredovisningen. Alla lärare känner inte heller till kvalitetsredovisningens innehåll. Likabehandlingsplanens uppföljning och utvärdering redovisas inte. Inspektörerna bedömer att Ede skola inte uppfyller förordningens krav på kvalitetsredovisning i fråga om innehåll samt elevers och föräldrars deltagande i upprättandet. Detta måste åtgärdas.

2008-09-25 Stockholm

Lotta Hedén

Anna Löfström